

Samenvatting

Vanaf februari t/m juni 2018 hebben we middels 3 sessies een 9-daagse intensieve training uitgevoerd met negen gidsen van drie inheemse toerisme initiatieven. De training was gericht op het verbeteren van de theoretische kennis en praktische vaardigheden omtrent het observeren en monitoren van vogels met als doel inheemse gidsen de kans te geven zich te specialiseren in het al maar groeiende avitoerisme in Colombia. Bij aanvang begonnen we met 9 deelnemers van 3 inheemse toerisme initiatieven. Uiteindelijk hebben er 6 het traject cursus volledig en met succes afgerond.

De training was voornamelijk gericht op de praktijk wat overeenkomt met de tijd gespendeerd aan veldexcursies en de rest van de tijd voor het opmaken van de vogellijsten, presentaties en taken.

Ondanks dat de training in juni 2018 is afgerond, worden de deelnemers nog steeds begeleidt. Daarnaast zijn zij sinds de deelname aan de Global Big Day op 5 mei 2018, lid van de Grupo de Observadores de Aves - Amazonas. Bovendien hebben zij al meerdere real-life ervaringen opgedaan met het gidsen van avitoeristen. Al met al een project met zeer positieve resultaten.

FOTO: Observeren van vogels in het merengebied Yahuaraca tijdens het eerste trainingsmoment in San Pedro

Stichting Mandioca

Stichting Mandioca is op maandag 15 oktober 2007 opgericht met als doel kleinschalige ontwikkelingsprojecten en initiatieven te ondersteunen die bijdragen aan het verbeteren van de levensomstandigheden en de woon- en leefgebieden van mensen in rurale gebieden.

Breeweg 8 | 2636 EB | Schipluiden

Contactpersoon: Kees van Vliet

TEL: 0031 (0)15 3808260 of 0057 320 2818591

Email: info@stichtingmandioca.org

Website: stichtingmandioca.org

KvK: 27306638

RSIN: 818571044

Partnerorganisatie in Colombia: Fundación Grupo Proa

Projectomschrijving

Het voorstel Integreren van Bird Monitoring in community-based ecotoerisme dat wij hebben ingediend bij INNO-Fonds van het Wereld Natuur Fonds is ondersteund met 7.420 euro volgens de overeenkomst ondertekend op 15 februari 2017 door Stichting Mandioca.

De training was gericht op het verbeteren van de theoretische kennis en praktische vaardigheden omtrent het observeren en monitoren van vogels met als doel inheemse gidsen en hun initiatieven de kans te geven zich te specialiseren in het al maar groeiende avitoerisme in Colombia.

De uitvoering stond gepland voor de maanden juni, juli en augustus 2017, echter door de hoeveelheid werkzaamheden met de Colombiaanse partnerorganisatie Fundación Grupo Proa en de drukke bezetting van de vogelexpert Esteban Carrillo hebben we de uitvoering moeten uitstellen tot februari 2018.

Tijdens de voorbereidingsfase hebben we op aanraden van Esteban Carrillo besloten de thematiek en de methodologie aan te passen en zodoende de deelnemende inheemse gidsen voor te bereiden op het avitoerisme in Colombia en de eigenschappen en vaardigheden van een gespecialiseerde gids. Omdat volgens Esteban 12 personen een te grote groep zou zijn hebben we 9 personen deel laten nemen. Daarnaast leek het hem beter om in plaats van ons te focussen op vaste observatie punten, te focussen op het observeren van vogels langs diverse wandel- en kanoroutes door verschillende ecosystemen en habitats en ze gelijktijdig te identificeren aan de hand van visuele en of auditieve kenmerken. Tenslotte, als voorbeeld voor de deelnemers, hebben we besloten de enige inheemse vogelexpert uit de omgeving uit te nodigen, Otto Valerio uit Puerto Nariño.

In totaal bestond de cursus uit 3 sessies van 3 dagen, waarvan de eerste twee zijn uitgevoerd in de Tikuna gemeenschap San Pedro en omgeving en de laatste in de Bora-Muinane gemeenschap.

Ter stimulatie van een actieve en effectieve deelname hebben we tijdens de 1e sessie te kennen gegeven dat er bij de sluiting twee prijzen zouden worden uitgereikt aan de twee deelnemers met de meest opgedane kennis en vaardigheden. Gebaseerd op de resultaten en observaties was de 1e prijs (een recent uitgegeven vogelboek van Colombia en een voice recorder) voor

Daniel Parente uit San Pedro, en de 2e prijs (een voicerecorder) voor Jesús Negedeka van de Bora-Muinane gemeenschap. Een schematisch overzicht van de hoofdactiviteiten wordt weergegeven in tabel 1.

Achtergrond

Het oeverlandschap van de Amazone rivier en de daarbij behorende overstromingsbossen en meren vormen een belangrijk ecosysteem in het Amazone biotoom.

Door de hevige regenval verder stroomopwaarts in het Andes gebergte treedt de rivier jaarlijks buiten haar oevers en stijgt plaatselijk tot wel 12 meter in hoogte en doet de bossen overstromen. Tegelijkertijd met de stijging van het water beginnen de bomen te bloeien en vrucht te dragen. Dit verschijnsel trekt vervolgens grote hoeveelheden en verschillende vogelsoorten aan waaronder vele trekvogels. Behalve vogels trekken maar ook vissen die zich voeden met o.a. zaden en vruchten die in het water vallen. Verder trekken ook reptielen als kaimannen, rivierschildpadden en andere dieren zoals de roze rivierdolfijn, rivierotter, en de amazone lamantijn (zeekoe) deze meren en overstromende bossen in.

Vanwege de hoge diversiteit aan flora en fauna en de vruchtbare gronden vormt dit oeverlandschap reeds voor duizenden jaren een belangrijke plaats voor inheemse

bevolkingen. Met name de diversiteit en hoeveelheid aan vis is erg belangrijk gezien het de belangrijkste bron van dierlijke proteïne is voor de lokale bevolking en tevens een belangrijke bron van inkomsten. Behalve de visserij en het verbouwen van gewassen op de kostgrondjes is het toerisme in toenemende mate belangrijke voor het levensonderhoud als alternatieve inkomstenbron.

Aanleiding en doelgroep

Volgens verschillende studies is de verwachting dat in Colombia niet alleen het toerisme op korte termijn zal toenemen maar ook vooral het avitoerisme. De Colombiaanse Amazone is wat betreft het avitoerisme een nog te verkennen gebied. Dit heeft vooral te maken met het gewapend conflict dat al meer dan 60 jaar duurt en zodoende vele gebieden, met uitzondering van Leticia en Puerto Nariño, niet veilig waren. Bovendien zijn de nieuwe beleidsplannen van de Colombiaanse overheid gericht op de periode van het postconflict, of anders gezegd de naoorlogse periode. Centraal hierin staan de ontwikkeling en ondersteuning van het ecotoerisme en de landbouw sector.

Ontbossing

Echter, het grote probleem in Colombia is dat met het vredesproces, net als in Congo, de ontbossing enorm is toegenomen in de afgelopen 2 jaar. Zo ging er in 2017 in Colombia 425.000 hectare aan bos verloren, wat neer komt op een toename van 46% ten opzichte van 2016 en 300% ten op zichte van 2015. Het grootste deel hiervan vindt plaats in het noorden en noordwesten van het Colombiaanse Amazonegebied. Alhoewel in het projectgebied ontbossing op grote schaal niet direct aan de orde is, vormt de toeristensector ook een mogelijke bedreiging voor mens en natuur.

Toerisme

In Leticia is het toerisme namelijk tussen 2002 en 2015 met meer dan 1.110 % toegenomen, van 6.500 tot 79.500 bezoekers. Voor al deze toeristen het oeverlandschap en de daarbij behorende flora en fauna als ook de inheemse gemeenschappen de belangrijkste attractie vormen in de regio. Uiteraard heeft deze toename een sterke invloed op de lokale bevolking en de natuur. Vooral gezien de meeste aangeboden diensten en activiteiten in Leticia helemaal niet zo 'eco' zijn. Denk hierbij aan bijvoorbeeld overbevissing van commerciële vissoorten, plezierjacht, betreden van meren en kreken met krachtige buitenboordmotoren maar ook het onderbetalen van o.a. gidsen die voor touroperators werken. Zodoende kunnen ecosystemen en habitats van de lokale flora en fauna langzaam degradere als ook het verschil tussen arm en rijk geleidelijk kan toenemen. Essentieel is dan ook om de lokale bevolking en lokale inheemse toerisme initiatieven te ondersteunen en te begeleiden in het bereiken van hun doelen.

Ondersteuning inheemse toerisme initiatieven

Met dank aan de praktische begeleiding vanuit Project Yahuaraca heeft PAINÜ sinds 2013 veel ervaring met het organiseren en uitvoeren van tours en excursies in en rond het Yahuaraca merengebied. Alleen al in 2015 hebben zij bijna 400 bezoekers gehad en hebben 41 mensen uit 5 gemeenschappen direct met Painü gewerkt. Tot dusver is het de enige formeel erkende organisatie in de regio erkend door de overheid.

Samenvatting resultaten

- Aanschaf materialen waarvan o.a.: 10x verrekijkers, 9x usb-sticks met vogelgeluiden, 13x vogelboeken van Proaves (editie 2014), 13x drybags, 3x vogelboeken van Ayerbe (editie 2018), 2x digitaal geluidsrecorder.
- 3 sessies van 3 dagen waarvan 2 in de gemeenschap San Pedro de los Lagos en 1 in de Bora-Muinane gemeenschap.
- Praktische vaardigheden en kennis van gebruik van verrekijkers, veldgids, observeren van vogels visueel als auditief, opmaken van vogellijsten, taxonomie o.a.
- Presentatie van de cursus in de 3 voorgeselecteerde inheemse toerisme initiatieven en voorlopige selectie van 9 deelnemers: 5 Tikunas (Ángel Fernández, Alex Rufino, Luis, Daniel en Jaime Parente) en 4 Bora-Muinanes (Celimo, Jesús, Gory en Nestor Negedeka).
- Deelname aan de Global Big Day 2018, verdeeld over 2 routes.
- Tussen de sessies door en in de maanden erna hebben alle deelnemers hun opgedane vaardigheden direct kunnen toepassen met lokale, nationale en internationale bezoekers. Waaronder enkele met een specifieke interesse in het observeren van vogels.
- Organiseren van en deelname aan vogelexcursies via de lokale vogelaarsvereniging Grupo de Observadores de Aves Amazonas.

FOTO: Een compleet vogelkit voor iedere deelnemer

Daarnaast hebben we als resultaat van onze werkzaamheden ook andere inheemse toerisme initiatieven leren kennen. Waaronder de Tikuna gemeenschap San Pedro de los Lagos en de Bora-Muinane gemeenschap. Net als Painü hebben ook deze initiatieven al jarenlang ervaring in het gidsen van toeristen, leerlingen en studenten.

Citizen science - burgerwetenschap

Door in het gebied te zijn opgegroeid en er dagelijks tijd door te brengen als o.a. visser, hebben de gidsen een enorme hoeveelheid aan kennis en inzicht over de flora en fauna en de ecologische interacties. Het delen en overbrengen van deze kennis vormt de basis tijdens de activiteiten met de bezoekers waaronder de kano- en wandeltochten, leren over medicinale planten, sportvissen en bird watching.

Omdat vogels traditioneel en cultureel gezien een belangrijke rol spelen én een belangrijke indicator zijn voor de kwaliteit van ecosystemen en habitats, willen alle drie de initiatieven behalve bird watching overgaan tot een meer actieve vorm van ecotoerisme, waaronder het avitoerisme wat als een vorm van ecotoerisme wordt beschouwd. Een manier waarbij de gidsen en de bezoekers als burgerwetenschappers direct bijdragen aan het registreren en monitoren van de avifauna en zodoende bijdragen aan het generen van kennis. Behalve dat het registreren van vogels meer toeristen en avitoeristen kan opleveren kunnen de gegevens op eenvoudige wijze gebruikt worden in het lokale onderwijs en bovendien als input dienen voor lokale en regionale besluitvorming door de inheemse autoriteiten als ook door overheidsinstellingen.

Beschrijving activiteiten en resultaten

Om problemen qua aanwezigheid te voorkomen hebben we in samenspraak met de geselecteerde deelnemers vooraf aan de training besloten om in plaats van iedere week 1 dag voor 9 weken, de training op te delen in 3 intensieve momenten van 3 dagen. Volgens de deelnemers zou dit minder impact hebben op hun dagelijkse routine en voorkomen dat bepaalde deelnemers niet zouden komen opdagen in verband met

andere belangrijke activiteiten en/of verantwoordelijkheden. Achteraf gezien was dit een zeer goed besluit voor het generen van een groepsgevoel en bovendien veel efficiënter qua training maar ook qua organisatie, tijd, logistiek en veel goedkoper in transportkosten. De maaltijden werden iedere dag door een andere familie verzorgd.

Moment I

Het eerste trainingsmoment vond plaats van 13 t/m 15 februari 2018, in de Tikuna gemeenschap San Pedro de los Lagos, ongeveer 8 km ten noorden van Leticia. Na het elkaar voorstellen en een korte introductie door Esteban Carrillo en Kees van Vliet werden de materialen uitgedeeld onder de deelnemers. Vervolgens werd door iedere deelnemer een akte ondertekend omtrent het beheer van de materialen. Die zelfde dag en de dagen daarop hebben we onder begeleiding van Esteban Carrillo en Otto Valerio in totaal 5 excursies uitgevoerd van vroeg in de ochtend tot laat in de middag, waarvan 3 te voet en 2 per boot door verschillende ecosystemen en habitats. Onder andere door chagras, secundair bos, krekens, overstromingsbossen en meren.

Ten einde van iedere dag, hebben we in de avonden gezamenlijk de vogellijsten opgemaakt met een totaal som van 132 vogelsoorten. Bovendien gaf Esteban Carrillo twee interactieve presentaties over vogels in het algemeen, diversiteit, taxonomie en het avitoerisme in Colombia en omliggende landen. De training werd in de namiddag afgesloten met een groepsevaluatie waaronder andere naar de behoefte naar voren kwam naar het leren van engels wat vogels en vogelnamen. Daarnaast kregen de deelnemers de taak: 1) verschillende routes te bedenken, 2) op zijn minst drie keer te vogelen met jongeren (bijv. zoon of dochter) en een persoonlijke lijst op te maken en 3) zich te verdiepen in de namen van vogels, hun oorsprong en betekenis vanuit hun eigen taal en tradities.

Moment II

Het tweede moment vond tevens plaats in San Pedro de los Lagos van 16 t/m 18 april 2018. In tegenstelling tot het eerste moment dat vroeg in de ochtten begon begonnen we het tweede moment in de namiddag, om zo de tijd te nemen om de

opgedane leerervaringen tussen het eerste en tweede moment te bespreken en een korte schriftelijke evaluatie af te nemen van iedere deelnemer. De volgende thema's kwamen hierbij aan de orde; kleuren en lichaamsdelen van vogels in het engels, wetenschappelijke, spaans en engelse namen gevolgd door het herkennen van vogelgeluiden en silueten.

De twee dagen daarop hebben we deels te voet en deels per boot gevogeld door de overstromingsbossen en meren van het Yahuaraca merengebied. Ten opzichte van het eerste moment toonden de deelnemers grote vooruitgang in het herkennen en identificeren van vogels. Na het opmaken van de vogellijsten hebben we om de tafel gezeten en enige uitleg en oefeningen gedaan omtrent het engels en het gebruik van de virtuele monitor applicatie eBird. Bovendien verzorgde Otto een activiteit omtrent het herkennen van vogelgeluiden.

Moment III

Het derde tevens laatste moment vond plaats in de Bora-Muinane gemeenschap in km 17, om en nabij de drie kilometer inwaarts ten opzichte van de weg Leticia-Tarapacá. Tijdens een regenachtige ochtend hebben we in plaats van te vogelen een dynamische activiteit uitgevoerd. Met behulp van geplastificeerde foto's van vogels dienden de deelnemers de vogels te classificeren volgens de inheemse kennis; zogezegd volgens de kennis en cultuur van de Tikuna, Bora en Muinane indianen. In de middag en de dag daarop hebben we twee routes gelopen dat ons door verschillende bostypen en habitats leidden en een totaal van 116 vogelsoorten zich lieten zien en horen. De avonduren werden door gebracht in de maloka om kennis en verhalen uit te wisselen tussen de deelnemers.

Deelname aan de Global Big Day 2018

Daarnaast hebben de deelnemers als ook de trainers als praktische afsluiting van de training deelgenomen aan de Global Big Day 2018 gehouden op 5 mei, een jaarlijks event georganiseerd door het digitale platform eBird van de Cornell University waarbij over heel de wereld vogelaars de vogels registreren in en rondom stedelijke, rurale en natuurgebieden.

Ter voorbereiding van deze dag hebben we als groep op 6 april deelgenomen aan een algemene bijeenkomst georganiseerd door Parques Naturales Nacionales. Op 5 mei hebben uiteindelijk 92 personen deelgenomen waaronder de deelnemers van de training die 2 van de 17 routes verzorgden in en rondom in Leticia en Puerto Nariño. Rond San Pedro, het rivierlandschap en het merengebied Yahuaraca registreerden de deelnemers 120 vogels. In en rondom de Bora-Muinane gemeenschap registreerden zij 83 vogelsoorten.

De lijst van alle geobserveerde en geregistreerde vogels tijdens de trainingsmomenten wordt weergegeven in Bijlage I.

Tabel 1. Overzicht hoofdactiviteiten

Locatie	Onderdeel	Datum
San Pedro - Yahuaraca	Moment I	13 t/m 15 februari 2018
San Pedro - Yahuaraca	Moment II	16 t/m 18 april 2018
Km 17 Bora-Muinane	Moment III	29 t/m 31 april 2018
San Pedro - Yahuaraca	GBD 2018	5 mei 2018
Km 17 Bora-Muinane	GBD 2018	5 mei 2018
Km 11 Reserva Natural Cerca Viva	Sluiting	26 juni 2018

FOTO: Groepsfoto tijdens het eerste trainingsmoment in San Pedro

FOTO: Vogelsoorten rangschikken vanuit het perspectief van de traditionele kennis, één van de activiteiten tijdens het derde traingsmoment in de Bora-Muinane gemeenschap in km 17

Sluiting training

In het privé natuurgebied Cerca Viva hebben op 26 juni 2018 de training officieel gesloten en gevierd. Een belangrijk onderdeel van deze bijeenkomst was de groepsevaluatie waarin iedere deelnemer te kennen gaf wat er goed was aan de training en wat we zouden kunnen verbeteren bij een eventuele vervolg fase of een soortgelijke training in een ander gebied. Meer hierover staat beschreven in Project successen en uitdagingen.

Ter stimulatie van een actieve en effectieve deelname hebben we tijdens de 1e sessie te kennen gegeven dat er bij de sluiting twee prijzen zouden worden uitgereikt aan de twee deelnemers met de meest opgedane kennis en vaardigheden. Gebaseerd op de resultaten en observaties hebben we zonder twijfel de twee winnaars bekend kunnen maken tijdens de sluiting. De 1e prijs (een recent uitgegeven vogelboek van Colombia en een voice recorder) voor Daniel Parente uit San Pedro, en de 2e prijs (een voicerecorder) voor Jesús Negedeka van de Bora-Muinane gemeenschap.

Post projectresultaten

Aviturismo kaure: oportunidad de bienestar social y manejo sostenible de humedales amazonicos. Als resultaat van de eindevaluatie en sluiting van de training en met het oog gericht op de toekomst hebben de cursisten besloten een groep te vormen; Aviturismo Kauré. Het woord Kauré refereert aan een vogel dat volgens de kosmovisie van de Tikuna de blinden kan laten zien. Onder deze naam hebben we met de partnerorganisatie Fundación Grupo Proa en de Nationale Universiteit van Colombia (UNAL) - Amazonia verschillende

vervolg voorstellen ingediend waaronder bij het Colombiaanse Ministerie van Cultuur als ook bij een fonds van de UNAL gericht op solidaire en sociaal innovatieve projecten.

Grupo de Observadores de Aves - Amazonas. Door de training en de deelname aan de GBD 2018 hebben de cursisten vele contacten overgehouden, met name door zich aan te sluiten bij GOA - Grupo de Observadores de Aves - Amazonas. Behalve de cursisten bestaat deze groep uit docenten, studenten, onderzoekers, mensen uit de toeristen sector, functionarissen van overheidsinstellingen met een totaal van 66 personen. Een kleine groep van om en nabij de 15 a 20 personen organiseert en neemt actief deel aan vogelexcursies in de weekenden.

Via deze groep hebben de cursisten uit San Pedro en de Bora-Muinane gemeenschap al diverse malen vogelexcursies vogeldagen georganiseerd in hun gemeenschap gedurende de afgelopen maanden. Daarnaast heeft de groep Kauré aan meerdaagse vogelexcursies in de nabijheid van Leticia, deelgenomen waaronder in Reserva Ara op 8 en 9 september. Daarnaast heeft Esteban Carrillo met toestemming van het Colombiaanse onderzoeksinstituut SINCHI een korte training georganiseerd gericht op het werken met mistnetten met als doel vrijwel onbekende moeilijk te observeren vogels te leren kennen.

Cursus in het Nationaal Park Amacayacu. Daarnaast hebben twee van de negen cursisten op uitnodiging van Parques Nacionales Naturales (PNN) deel kunnen nemen aan een cursus georganiseerd door PNN en de Asociación Calidris. De cursus vond plaats van 10 t/m 15 september in het nationale park Amacayacu en was gericht op water- en trekvogels.

Project successen

Ondanks dat er 2 deelnemers zijn afgefallen in de loop van de training bestaat er geen twijfel over het succes ervan. Tijdens maar vooral ook de maanden na de training is het overduidelijk dat de overige deelnemers van San Pedro en de Bora-Muinane gemeenschap uit km17 zeer gedreven zijn en het leerproces gezamenlijk doorzetten. Alhoewel het voor de deelnemers nog veel te vroeg is zichzelf vogelexpert te noemen, zijn ze met dank aan de training en hun eigen inzet op de goede weg om een gespecialiseerde gids te worden.

Hieronder een opsomming van de projectsuccessen.

- 1) Terwijl het toerisme en het avitoerisme ieder jaar in Colombia toeneemt en het Colombiaanse amazone gebied een nog te verkennen regio is, is er lokaal gezien slechts één inheemse gids gespecialiseerd in vogels. Voor de regio was deze training dus zeker innovatief.
- 2) Als resultaat van de training nemen de deelnemers bij iedere excursie, wandel- en of kanotocht hun vogel-kit mee op pad. Niet alleen met toeristen maar ook tijdens het werk op de akker of het vissen. Zodoende gaat ook na de training het leerproces door.
- 3) Tijdens en tussen de sessies door hebben de deelnemers potentiële routes uitgedacht om bijzondere en of veel vogels te zien. Tijdens de veldexcursies hebben we al deze routes kunnen uitvoeren en bleken zeer interessant en effectief.
- 4) Een andere taak die de deelnemers hadden was het betrekken van andere bewoners en of familielieden bij de activiteiten en taken tussen de sessies door. Alhoewel hier niet de nadruk op lag, heeft iedere deelnemer een of meerdere van hun kinderen in het leerproces betrokken, als ook andere familieleden.
- 5) Mede door de training en de deelname aan de GBD 2018 hebben de cursisten vele contacten overgehouden, met name via Grupo de Observadores de Aves - Amazonas (GOA-Amazonas). Behalve de cursisten bestaat deze groep uit docenten, studenten, onderzoekers, mensen uit de toeristen sector, functionarissen van overheidsinstellingen met een totaal van 66 personen. Via deze groep hebben de cursisten uit San Pedro en de Bora-Muinane gemeenschap al diverse malen vogeldagen georganiseerd in hun gemeenschap gedurende de afgelopen maanden.
- 6) Daarnaast hebben beide initiatieven (van San Pedro de los Lagos en de Bora-Muinane gemeenschap) al enkele toeristen en bezoekers uitgewisseld en elkaar bezocht. Voorheen kwam dit niet tot nauwelijks voor mede door het verschil in oorsprong en cultuur tussen de inheemse groepen.
- 7) Behalve het verbeteren van de praktische vaardigheden omtrent het observeren, herkennen en identificeren van vogelsoorten hebben zij ook veel kunnen leren over de classificatie van vogels en hun evolutie, het belang van natuur en vogelbescherming, alsook over de bedreiging en consequenties van de toenemende landroof en ontbossing in het Amazone gebied door grootgrondbezitters.
- 8) De cursisten die over een smartphone beschikken zijn lid van de whatsapp groep GOA-Amazonas en hebben de eBird applicatie geïnstalleerd.

FOTO: Cacique Dorsirrufo
Russet-backed Oropendola
Psarocolius angustifrons

- 9) Als onderdeel van de training hebben de deelnemers al enige basiskennis opgedaan wat betreft engelse woorden gerelateerd aan vogelnamen, alsook wetenschappelijke namen.

Problemen

- **Afvalen van deelnemers.** De selectie van de cursisten Van de 9 deelnemers zijn er 2 tijdens de training afgevallen. Tijdens de 2e sessie, kwam 1 persoon van diezelfde gemeenschap niet opdagen. Volgens zijn vrouw had hij die dag ervoor te veel gedronken en hadden zij ruzie gemaakt. Omdat hij op de tweede dag van de 2e sessie tevens niet kwam opdagen hebben we zijn kit met verrekijker, gids et cetera ingenomen en zijn deelname aan de training ontzegt. Deze materialen zijn inmiddels verdeeld onder de deelnemers en hun familieleden.

De andere persoon (Ángel Fernández) die was afgevallen komt uit de gemeenschap San Sebastian en vertegenwoordigde als enige deelnemer het toerisme initiatief PAINÜ. Volgens hem heeft zijn zoon, die problemen heeft met drugs, zijn kit gestolen en verkocht. Door het ontbreken en het verlies van de materialen is ook zijn deelname aan de training ontzegt tussen de 2e en 3e fase.

Een andere deelnemer (Nestor Negedeka van de Bora-Muinane gemeenschap, 17 jaar) heeft helaas de training moeten verlaten wegens familie omstandigheden. Onverwachts moest hij terug keren naar zijn familie Araracuara in Caqueta, een ander departement in het Colombiaanse amazone gebied. Omdat hij heel gedreven was heeft hij zijn kit mee kunnen nemen. Ondanks dat de communicatie moeilijk is heeft hij te kennen gegeven tijdens diverse telefoongesprekken dat hij op zelfstandige wijze en met behulp van de ouderen uit zijn gemeenschap veel vogelt en inmiddels veel heeft bijgeleerd.

- **Mobiele netwerk.** Het mobiele netwerk is in Leticia en met name in de rurale omgeving van Leticia erg slecht. Op slechts een afstand van 2 km buiten de stad is het al moeilijk om te communiceren via bijvoorbeeld Whatsapp, laat staan het uploaden van de vogellijsten met de eBird applicatie. Gelukkig geeft eBird de mogelijkheid offline vogellijsten aan te maken en deze later of op een andere dag te uploaden. Al met al is het een zeer nuttige applicatie die echter nog niet goed te gebruiken in het projectgebied en daarom enigzins moeilijk voor de deelnemers om het nut ervan in te zien.

FOTO: Bestuderen van de vogellijsten in de Tikuna gemeenschap San Pedro

Geleerde lessen

- **Verbeteren selectiemethode deelnemers.** Bij een volgende fase en of herhaling van deze training is het belangrijk de manier waarop de deelnemers worden geselecteerd te verbeteren om mogelijke uitval van deelnemers tot een minimum te reduceren.
- **Ontbreken van vrouwelijke deelnemers.** De 9 vooraf geselecteerde deelnemers waren allen van het manlijk geslacht. Simpelweg om het feit dat in alle 3 de inheemse toerisme initiatieven er geen vrouwen beschikbaar waren die reeds ervaring hadden in het gidsen van toeristen. In de groepsevaluatie tijdens de sluiting merkten diverse deelnemers op dat bij een eventuele tweede fase of replica van dit project in een ander gebied het goed zou zijn ook vrouwen te selecteren, meer jongeren en indien mogelijk kinderen. De conclusie omtrent dit onderwerp was dat om dit idee te ondersteunen zij als toerisme initiatief de taak hebben de vrouwen van hun familie en gemeenschap te integreren in het gidsen.
- **Meer traditionale kennis.** Tijdens de eindevaluatie werd te kennen gegeven dat er bij een mogelijke vervolgfase en of herhaling het goed zou zijn meer aandacht te schenken aan traditionale en lokale kennis van de inheemse culturen. Aan de andere kant, merkte een van de deelnemers op tijdens de evaluatie dat dit behalve een belangrijk onderdeel van de training zou moeten zijn, zij als deelnemers ook een eigen verantwoordelijkheid hebben op dit gebied. Dat wil zeggen dat zij op eigen initiatief van de ouderen kunnen leren over

o.a. vogels, hun namen, betekenissen en de functie in de natuur. Alhoewel de deelnemers tussen de momenten door diversen taken hadden omtrent dit onderwerp, hebben we vanwege tijdgebrek weinig aandacht kunnen besteden aan het bespreken van deze taken. Bij een vervolgfase zal hierbij rekening mee worden gehouden in de planning.

- **Gebruik van virtuele monitor applicaties.** Bij een mogelijke vervolgfase en of herhaling van de training in een ander gebied is het belangrijk meer aandacht te schenken aan het gebruik en het nut van bijvoorbeeld eBird en het platform. Niet alleen om om avitoeristen aan te trekken maar ook om te gebruiken als input voor het nemen van beslissingen qua natuurbeheer. Hierbij kan ook worden gedacht aan applicaties voor het monitoren van vissen. Wat betreft het slechte mobiele netwerk, ook in Leticia zal dit in de komende maanden en jaren verbeteren.

FOTO: Black-throated Mango - Mango gorjinegro - *Anthracothorax nigricollis*

Financieel verslag

Dit project is met 7.420 euro ondersteund door het INNO-Fonds, een fonds van het Wereld Natuur Fonds gericht op innovatieve projecten gericht op internationale natuurbescherming. Met een eigenbijdrage van 2.490 euro bestond het totale budget uit 9.910 euro.

De uitgaven in Nederland en in Colombia opgeteld geeft een totaal van 8.983,86 euro. Een deel van dit bedrag is uitgegeven via de bankrekening in Nederland en een ander deel in effectief in Colombia. Voor meer detail wat betreft de uitgaven van het project, zie tabel 2.

Uitgaven Nederland

De uitgaven in Nederland zijn voornamelijk gerelateerd aan de aanschaf van materialen; waaronder verrekijkers, vogelguides, drybags en usb's voor de vogelgeluiden. Deze materialen zijn hoofdzakelijk aangekocht via websites als Amazon.com. Daarnaast zijn er in de categorie transport kosten gemaakt voor twee retourvluchten van Leticia, Bogotá en Mitú in verband met de Encuentro Nacional de Ornitología 2018 in Mitú.

Uitgaven Colombia

In Colombia zijn uitgaven gedaan aan de aanschaf van enkele materialen ter aanvulling van de uitrusting van de deelnemers. Daarnaast aan alimentatie en accommodatie, transport- en reiskosten, honoraria en administratie met een totaal van bijna 19.600.000 Colombiaanse pesos, gelijk aan 5.918,48 euro. Zie tabel 2.

Tabel 2. Overzicht uitgaven in Nederland en Colombia

STICHTING MANDIOCA		UITGAVEN PROJECT			
	X	Y	Z	K (X+Y)	
CATEGORIE	UITGAVEN NL Euros	UITGAVEN CO Euros	UITGAVEN CO Colombiaanse peso	UITGAVEN TOTAAL Euros	
A. Materiaal	2.549,48	400,47	1.323.500,00	2.949,95	
A. Uitrusting en apparaten	2.549,48	325,88	1.077.000,00	2.875,36	
A. Schrijf- en tekenbehoeften	0,00	74,59	246.500,00	74,59	
B. Alimentatie en accommodatie	0,00	2.047,89	6.768.000,00	2.047,89	
B. Alimentatie	0,00	1.197,63	3.958.000,00	1.197,63	
B. Accommodatie	0,00	850,26	2.810.000,00	850,26	
C. Transport en reiskosten	515,90	267,73	884.800,00	783,63	
C. Transport-fluvial	0,00	154,62	511.000,00	154,62	
C. Transport-land	0,00	113,11	373.800,00	113,11	
C. Transport-lucht	515,90	0,00	0,00	515,90	
D. Honoraria	0,00	3.149,90	10.410.000,00	3.149,90	
D. Coördinator-trainer	0,00	2.178,60	7.200.000,00	2.178,60	
D. Hoofdtrainer (3 sessies)	0,00	574,91	1.900.000,00	574,91	
D. Assistent trainer-lokaal (3 sessies)	0,00	396,38	1.310.000,00	396,38	
E. Administratie en communicatie	0,00	52,50	173.508,09	52,50	
E. Administratie	0,00	14,04	46.410,00	14,04	
E. Communicatie	0,00	38,46	127.098,09	38,46	
F. Onvoorziene kosten	0,00	0,00	0,00	0,00	
TOTAAL	3.065,38	5.918,48	19.559.808,09	8.983,86	

Verschil begroting en uitgaven

De materiaalkosten zijn beperkt gebleven vanwege de aanschaf van ietswat goedkopere verrekijkers dan begroot en tevens door de beslissing om in plaats van twee handheld gps apparaten twee eenvoudige voicerecorders te kopen. De kosten omtrent alimentatie en accommodatie zijn met bijna 1.000 euro hoger uitgevallen dan begroot. Dit is te verklaren door de beslissing om in plaats van een dag per week drie intensieve trainingsmomenten te organiseren. Zodoende namen de kosten toe voor het aanschaffen en het bereiden van het eten als ook de kosten voor de accommodatie in de gemeenschap San Pedro en Km 17. Daarbij zijn ook enkele kosten vergoed omtrent de deelname aan de Global Big Day in mei 2018 en de begeleiding van de deelnemers en tussen de sessies door. Echter, door die zelfde beslissing zijn de transportkosten beperkt gebleven. Qua honoraria zijn de kosten met bijna 660 euro hoger uitgevallen dan begroot. De administratie is daarentegen laag uitgevallen omdat de administratiekosten in Nederland niet tot de projectkosten zijn gerekend. Voor meer informatie, zie tabel 2 en 3.

Tabel 3. Overzicht verschil in begroting en uitgaven

Categorie	Begroting	Uitgaven	Verschil
A. Materiaal	€ 3.345,00	€ 2.949,95	€ 395,05
B. Alimentatie accommodatie	€ 1.125,00	€ 2.047,89	€ -922,89
C. Transport en reiskosten	€ 2.600,00	€ 783,63	€ 1.816,37
D. Honoraria	€ 2.490,00	€ 3.149,90	€ -659,90
E. Administratie	€ 350,00	€ 52,50	€ 297,50
TOTAAL	€ 9.910,00	€ 8.983,86	€ 926,14

Bijlage I. Vogellijst trainingsmomenten

No.	English name	Scientific name	No.	English name	Scientific name
1	Amazon Kingfisher	<i>Chloroceryle amazona</i>	49	Chestnut-bellied Seed-Finch	<i>Sporophila angolensis</i>
2	Amazonian Antshrike	<i>Thamnophilus amazonicus</i>	50	Chestnut-crowned Becard	<i>Pachyramphus castaneus</i>
3	Amazonian Barred-Woodcreeper	<i>Dendrocolaptes certhia</i>	51	Chestnut-eared Araçari	<i>Pteroglossus castanotis</i>
4	Amazonian Trogon	<i>Trogon ramonianus</i>	52	Chestnut-fronted Macaw	<i>Ara severus</i>
5	Amazonian Umbrellabird	<i>Cephalopterus ornatus</i>	53	Cinereous Tinamou	<i>Crypturellus cinereus</i>
6	American Pygmy Kingfisher	<i>Chloroceryle aenea</i>	54	Citron-bellied Attila	<i>Attila citriniventris</i>
7	Anhinga	<i>Anhinga anhinga</i>	55	Cocoi Heron	<i>Ardea cocoi</i>
8	Azure Gallinule	<i>Porphyrio flavirostris</i>	56	Common Pauraque	<i>Nyctidromus albigollis</i>
9	Bare-necked Fruitcrow	<i>Gymnoderus foetidus</i>	57	Common Potoo	<i>Nyctibius griseus</i>
10	Barn Swallow	<i>Hirundo rustica</i>	58	Coraya Wren	<i>Pheugopedius coraya</i>
11	Barred Antshrike	<i>Thamnophilus doliatus</i>	59	Crane Hawk	<i>Geranospiza caerulescens</i>
12	Bat Falcon	<i>Falco rufigularis</i>	60	Cream-colored Woodpecker	<i>Celeus flavus</i>
13	Black Caracara	<i>Daptrius ater</i>	61	Crimson-crested Woodpecker	<i>Campephilus melanoleucos</i>
14	Black Vulture	<i>Coragyps atratus</i>	62	Crowned Slaty Flycatcher	<i>Empidonomus aurantioatrocristatus</i>
15	Black-banded Crane	<i>Anurolimnas fasciatus</i>	63	Curve-billed Scythebill	<i>Campylorhamphus procurvovides</i>
16	Black-billed Thrush	<i>Turdus ignobilis</i>	64	Dark-billed Cuckoo	<i>Coccyzus melacoryphus</i>
17	Black-capped Donacobius	<i>Donacobius atricapilla</i>	65	Double-toothed Kite	<i>Harpagus bidentatus</i>
18	Black-collared Hawk	<i>Busarellus nigricollis</i>	66	Dull-capped Attila	<i>Attila bolivianus</i>
19	Black-crowned Night-Heron	<i>Nycticorax nycticorax</i>	67	Dusky-headed Parakeet	<i>Aratinga weddellii</i>
20	Black-crowned Tityra	<i>Tityra inquisitor</i>	68	Dwarf Tyrant-Manakin	<i>Tyrannus stolzmanni</i>
21	Black-fronted Nunbird	<i>Monasa nigrifrons</i>	69	Elegant Woodcreeper	<i>Xiphorhynchus elegans</i>
22	Black-headed Parrot	<i>Pionites melanocephalus</i>	70	Epulet Oriole	<i>Icterus cayanensis</i>
23	Blackish Nightjar	<i>Nyctipolus nigrescens</i>	71	Ferruginous Pygmy-Owl	<i>Glaucidium brasilianum</i>
24	Black-tailed Tityra	<i>Tityra cayana</i>	72	Festive Parrot	<i>Amazona festiva</i>
25	Black-throated Hermit	<i>Phaethornis atrimentalis</i>	73	Forest Elaenia	<i>Myiopagis gaimardii</i>
26	Black-throated Trogon	<i>Trogon rufus</i>	74	Fork-tailed Palm-Swift	<i>Tachornis squamata</i>
27	Blue Dacnis	<i>Dacnis cayana</i>	75	Fork-tailed Woodnymph	<i>Thalurania furcata</i>
28	Blue-and-yellow Macaw	<i>Ara ararauna</i>	76	Fuscous Flycatcher	<i>Cnemotriccus fuscatus</i>
29	Blue-black Grassquit	<i>Volatinia jacarina</i>	77	Giant Cowbird	<i>Molothrus oryzivorus</i>
30	Blue-chinned Sapphire	<i>Chlorestes notata</i>	78	Gilded Barbet	<i>Capito auratus</i>
31	Blue-crowned Manakin	<i>Lepidothrix coronata</i>	79	Glittering-throated Emerald	<i>Amazilia fimbriata</i>
32	Blue-Grey Tanager	<i>Thraupis episcopus</i>	80	Golden-bellied Euphonia	<i>Euphonia chrysopasta</i>
33	Blue-headed Parrot	<i>Pionus menstruus</i>	81	Golden-headed Manakin	<i>Ceratopira erythrocephala</i>
34	Blue-winged Parrotlet	<i>Forpus xanthopterygius</i>	82	Great Antshrike	<i>Taraba major</i>
35	Boat-billed Flycatcher	<i>Megarynchus pitangua</i>	83	Great Antshrike	<i>Taraba major</i>
36	Boat-billed Heron	<i>Cochlearius cochlearius</i>	84	Great Black Hawk	<i>Buteogallus urubitinga</i>
37	Bright-rumped Attila	<i>Attila spadiceus</i>	85	Great Egret	<i>Ardea alba</i>
38	Brownish Twistwing	<i>Cnipodectes subbrunneus</i>	86	Great Kiskadee	<i>Pitangus sulphuratus</i>
39	Buff-breasted Wren	<i>Cantorchilus leucotis</i>	87	Great Potoo	<i>Nyctibius grandis</i>
40	Buff-throated Saltator	<i>Saltator maximus</i>	88	Great Tinamou	<i>Tinamus major</i>
41	Buff-throated Woodcreeper	<i>Xiphorhynchus guttatus</i>	89	Great-billed Hermit	<i>Phaethornis malaris</i>
42	Canary-winged Parakeet	<i>Brotogeris versicolurus</i>	90	Greater Ani	<i>Crotophaga major</i>
43	Capped Heron	<i>Pilherodius pileatus</i>	91	Greater Yellow-headed Vulture	<i>Cathartes melambrotus</i>
44	Caqueta Seed-eater	<i>Sporophila murallae</i>	92	Green Ibis	<i>Mesembrinibis cayennensis</i>
45	Cattle Egret	<i>Bubulcus ibis</i>	93	Green Kingfisher	<i>Chloroceryle americana</i>
46	Channel-billed Toucan	<i>Ramphastos vitellinus</i>	94	Green-and-gold Tanager	<i>Tangara schrankii</i>
47	Chestnut Woodpecker	<i>Celeus elegans</i>	95	Green-and-rufous Kingfisher	<i>Chloroceryle inda</i>
48	Chestnut-bellied Seed-eater	<i>Sporophila castaneiventris</i>	96	Green-backed Trogon	<i>Trogon viridis</i>

No.	English name	Scientific name	No.	English name	Scientific name
97	Grey Antbird	<i>Cercomacra cinerascens</i>	147	Plum-throated Cotinga	<i>Cotinga maynana</i>
98	Grey-breasted Crake	<i>Laterallus exilis</i>	148	Purple Gallinule	<i>Porphyrio martinica</i>
99	Grey-breasted Martin	<i>Progne chalybea</i>	149	Purple Honeycreeper	<i>Cyanerpes caeruleus</i>
100	Grey-capped Flycatcher	<i>Myiozetetes granadensis</i>	150	Purple-throated Euphonia	<i>Euphonia chlorotica</i>
101	Grey-fronted Dove	<i>Leptotila rufaxilla</i>	151	Purple-throated Fruitcrow	<i>Querula purpurata</i>
102	Grey-headed Kite	<i>Leptodon cayanensis</i>	152	Red-and-green Macaw	<i>Ara chloropterus</i>
103	Grey-headed Tanager	<i>Eucometis penicillata</i>	153	Red-and-white Spinetail	<i>Certhiaxis mustelinus</i>
104	Greyish Saltator	<i>Saltator coerulescens</i>	154	Red-capped Cardinal	<i>Paroaria gularis</i>
105	Hoatzin	<i>Opisthocomus hoazin</i>	155	Reddish Hermit	<i>Phaethornis ruber</i>
106	Hooded Tanager	<i>Nemosia pileata</i>	156	Red-eyed Vireo	<i>Vireo olivaceus</i>
107	House Wren	<i>Troglodytes aedon</i>	157	Red-necked Woodpecker	<i>Campephilus rubricollis</i>
108	King Vulture	<i>Sarcoramphus papa</i>	158	Red-throated Caracara	<i>Ibycter americanus</i>
109	Large-billed Tern	<i>Phaetusa simplex</i>	159	Ringed Kingfisher	<i>Megaceryle torquata</i>
110	Laughing Falcon	<i>Herpetotheres cachinnans</i>	160	Roadside Hawk	<i>Rupornis magnirostris</i>
111	Least Bittern	<i>Ixobrychus exilis</i>	161	Royal Flycatcher	<i>Onychorhynchus coronatus</i>
112	Lesser Kiskadee	<i>Pitangus lictor</i>	162	Ruddy Ground-Dove	<i>Columbina talpacoti</i>
113	Lesson's Seedeater	<i>Sporophila bouvronides</i>	163	Ruddy Pigeon	<i>Patagioenas subvinacea</i>
114	Lettered Araçari	<i>Pteroglossus inscriptus</i>	164	Rufescent Tiger-Heron	<i>Tigrisoma lineatum</i>
115	Lineated Woodpecker	<i>Dryocopus lineatus</i>	165	Rufous-bellied Euphonia	<i>Euphonia rufiventris</i>
116	Little Blue Heron	<i>Egretta caerulea</i>	166	Russet-backed Oropendola	<i>Psarocolius angustifrons</i>
117	Little Cuckoo	<i>Coccyua minuta</i>	167	Rusty-fronted Tody-Flycatcher	<i>Poecilotriccus latirostris</i>
118	Little Woodpecker	<i>Veniliornis passerinus</i>	168	Scale-breasted Woodpecker	<i>Celeus grammicus</i>
119	Long-billed Woodcreeper	<i>Nasica longirostris</i>	169	Scaly-breasted Wren	<i>Microcerculus marginatus</i>
120	Long-tailed Potoo	<i>Nyctibius aethereus</i>	170	Scarlet Macaw	<i>Ara macao</i>
121	Magpie Tanager	<i>Cissopis leverianus</i>	171	Scarlet-crowned Barbet	<i>Capito aurovirens</i>
122	Many-banded Araçari	<i>Pteroglossus pluricinctus</i>	172	Screaming Piha	<i>Lipaugus vociferans</i>
123	Maroon-tailed Parakeet	<i>Pyrrhura melanura</i>	173	Shiny Cowbird	<i>Molothrus bonariensis</i>
124	Masked Crimson Tanager	<i>Ramphocelus nigrogularis</i>	174	Short-billed Honeycreeper	<i>Cyanerpes nitidus</i>
125	Masked Tityra	<i>Tityra semifasciata</i>	175	Short-crested Flycatcher	<i>Myiarchus ferox</i>
126	Mealy Parrot	<i>Amazona farinosa</i>	176	Short-tailed Hawk	<i>Buteo brachyurus</i>
127	Mouse-coloured Antshrike	<i>Thamnophilus murinus</i>	177	Short-tailed Parrot	<i>Greydidascalus brachyurus</i>
128	Moustached Antwren	<i>Myrmotherula ignota</i>	178	Short-tailed Swift	<i>Chaetura brachyura</i>
129	Muscovy Duck	<i>Cairina moschata</i>	179	Silver-beaked Tanager	<i>Ramphocelus carbo</i>
130	Neotropical Cormorant	<i>Phalacrocorax brasilianus</i>	180	Slate-colored Antbird	<i>Schistocichla schistacea</i>
131	Nocturnal Curassow	<i>Nothocrax urumutum</i>	181	Slate-colored Grosbeak	<i>Saltator grossus</i>
132	Ochre-bellied Fruit-Tyrant	<i>Mionectes oleagineus</i>	182	Slate-colored Hawk	<i>Buteogallus schistaceus</i>
133	Orange-backed Troupial	<i>Icterus croconotus</i>	183	Slender-footed Tyrannulet	<i>Zimmerius gracilipes</i>
134	Orange-bellied Euphonia	<i>Euphonia xanthogaster</i>	184	Smooth-billed Ani	<i>Crotophaga ani</i>
135	Orange-cheeked Parrot	<i>Pyrrilia barrabandi</i>	185	Snowy Egret	<i>Egretta thula</i>
136	Orange-winged Parrot	<i>Amazona amazonica</i>	186	Social Flycatcher	<i>Myiozetetes similis</i>
137	Oriole Blackbird	<i>Gymnomystax mexicanus</i>	187	Southern Beardless-Tyrannulet	<i>Camptostoma obsoletum</i>
138	Osprey	<i>Pandion haliaetus</i>	188	Southern Rough-winged Swallow	<i>Stelgidopteryx ruficollis</i>
139	Pale-vented Pigeon	<i>Patagioenas cayennensis</i>	189	Spangled Cotinga	<i>Cotinga cayana</i>
140	Palm Tanager	<i>Thraupis palmarum</i>	190	Speckled Chachalaca	<i>Ortalis guttata</i>
141	Paradise Jacamar	<i>Galbula dea</i>	191	Speckled Spinetail	<i>Cranioleuca gutturata</i>
142	Pavonine Quetzal	<i>Pharomachrus pavoninus</i>	192	Spectacled Owl	<i>Pulsatrix perspicillata</i>
143	Piratic Flycatcher	<i>Legatus leucophaeus</i>	193	Spot-breasted Woodpecker	<i>Colaptes punctigula</i>
144	Plain-brown Woodcreeper	<i>Dendrocincla fuliginosa</i>	194	Spotted Puffbird	<i>Bucco tamatia</i>
145	Plumbeous Kite	<i>Ictinia plumbea</i>	195	Spotted Tody-Flycatcher	<i>Todirostrum maculatum</i>
146	Plumbeous Pigeon	<i>Patagioenas plumbea</i>	196	Spot-winged Antbird	<i>Schistocichla leucostigma</i>

No.	English name	Scientific name	No.	English name	Scientific name
197	Squirrel Cuckoo	<i>Piaya cayana</i>	247	Yellow-chinned Spinetail	<i>Certhiaxis cinnamomeus</i>
198	Straight-billed Hermit	<i>Phaethornis bourcieri</i>	248	Yellow-crowned Tyrannulet	<i>Tyrannulus elatus</i>
199	Straight-billed Woodcreeper	<i>Dendroplex picus</i>	249	Yellow-headed Caracara	<i>Milvago chimachima</i>
200	Streaked Flycatcher	<i>Myiodynastes maculatus</i>	250	Yellow-hooded Blackbird	<i>Chrysomus icterocephalus</i>
201	Striated Heron	<i>Butorides striata</i>	251	Yellow-rumped Cacique	<i>Cacicus cela</i>
202	Striped Woodcreeper	<i>Xiphorhynchus obsoletus</i>	252	Yellow-tufted Woodpecker	<i>Melanerpes cruentatus</i>
203	Sulphury Flycatcher	<i>Tyrannopsis sulphurea</i>			
204	Sunbittern	<i>Eurypyga helias</i>			
205	Sungrebe	<i>Heliornis fulica</i>			
206	Swallow-tailed Kite	<i>Elanoides forficatus</i>			
207	Tawny-bellied Screech-Owl	<i>Megascops watsonii</i>			
208	Thick-billed Euphonia	<i>Euphonia lanirostris</i>			
209	Thrush-like Wren	<i>Campylorhynchus turdinus</i>			
210	Tropical Kingbird	<i>Tyrannus melancholicus</i>			
211	Tropical Screech-Owl	<i>Megascops choliba</i>			
212	Tui Parakeet	<i>Brotogeris sanctithomae</i>			
213	Turkey Vulture	<i>Cathartes aura</i>			
214	Turquoise Tanager	<i>Tangara mexicana</i>			
215	Undulated Tinamou	<i>Crypturellus undulatus</i>			
216	Varzea Schiffornis	<i>Schiffornis major</i>			
217	Veery	<i>Catharus fuscescens</i>			
218	Velvet-fronted Grackle	<i>Lamprosar tanagrinus</i>			
219	Violaceous Jay	<i>Cyanocorax violaceus</i>			
220	Wattled Jacana	<i>Jacana jacana</i>			
221	Wedge-billed Woodcreeper	<i>Glyphorhynchus spirurus</i>			
222	White-bearded Hermit	<i>Phaethornis hispidus</i>			
223	White-bearded Manakin	<i>Manacus manacus</i>			
224	White-bellied Dacnis	<i>Dacnis albiventris</i>			
225	White-browed Purpletuft	<i>Iodopleura isabellae</i>			
226	White-chinned Woodcreeper	<i>Dendrocincla merula</i>			
227	White-collared Swift	<i>Streptoprocne zonaris</i>			
228	White-eared Jacamar	<i>Galbalcyrrhynchus leucotis</i>			
229	White-eyed Parakeet	<i>Psittacara leucophthalmus</i>			
230	White-headed Marsh-Tyrant	<i>Arundinicola leucocephala</i>			
231	White-lored Tyrannulet	<i>Ornithion inermis</i>			
232	White-necked Jacobin	<i>Florisuga mellivora</i>			
233	White-necked Puffbird	<i>Notharchus hyperrhynchus</i>			
234	White-shouldered Tanager	<i>Tachyphonus luctuosus</i>			
235	White-throated Tinamou	<i>Tinamus guttatus</i>			
236	White-throated Toucan	<i>Ramphastos tucanus</i>			
237	White-tipped Dove	<i>Leptotila verreauxi</i>			
238	White-vented Euphonia	<i>Euphonia minuta</i>			
239	White-winged Becard	<i>Pachyramphus polychropterus</i>			
240	White-winged Swallow	<i>Tachycineta albiventer</i>			
241	Yellow-backed Tanager	<i>Hemithraupis flavicollis</i>			
242	Yellow-billed Jacamar	<i>Galbula albirostris</i>			
243	Yellow-billed Tern	<i>Sternula supercilialis</i>			
244	Yellow-browed Antbird	<i>Hypocnemis hypoxantha</i>			
245	Yellow-browed Sparrow	<i>Ammodramus aurifrons</i>			
246	Yellow-browed Tody-Flycatcher	<i>Todirostrum chrysocrotaphum</i>			

